

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 7/2019

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift
2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 18. januar 2021

I behandlingen har deltatt: Nora Lund Lefdal
Marianne Abeler
Trond Jørgensen
Lars Christian Finstad

Konklusjon: Klagen tas delvis til følge. Det innvilges
100 % av 35 G. Saksomkostninger i
anledning klagen dekkes i sin helhet.

***

1. Sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Han har tjenestegjort i ██████████ i tre perioder. Han deltok i ██████████ fra ██████████ til ██████████, i ██████████ fra ██████████ til ██████████ og i ██████████ fra ██████████ til ██████████. Skadelidte har også deltatt i to kontingenter i ██████████ i ██████████.

Klager er født og oppvokst i nærheten av ██████████. Han forteller om en oppvekst med gode og trygge oppvekstvilkår. Familien er preget av sterkt samhold, og det er god kontakt mellom dem. Skadelidte har to yngre søstre. Etter endt ungdomsskole, begynte skadelidte å jobbe i et tømmerfirma. Han var der i to år, før han ble kalt inn i Forsvaret til førstegangstjeneste. Han tjenestegjorde i ██████████ i ██████████, både noe landtjeneste, og om bord på en av forsvarets MTBer.

Etter endt tjeneste i ██████████, begynte klager å jobbe som vedlikeholdsarbeider i offshoreindustrien gjennom selskapet ██████████. I ██████████ ble han operert for en prolaps med godt resultat. Skadelidte har i etterkant av dette hatt en del sykemeldingsperioder på grunn av ryggsmertesmerter.

Klager var utsatt for en arbeidsulykke i ██████████. Ulykken skjedde i forbindelse med at han gjennomgikk et sertifiseringskurs i en industrihall. Under en redningsøvelse oppstod det problemer. Han ble bl.a. trukket på av redningsmannen, noe som resulterte i at han utviklet kroniske smerter i låret og nedsatt kraft. Han ble etter dette sykemeldt i en lang periode og falt etter hvert ut av arbeidslivet.

I etterkant av arbeidsulykken har klager blitt undersøkt av flere ulike spesialister. I en erklæring datert ██████████ skriver spesialist i nevrologi dr. Geir Ove Skeie at klager har fått en varig medisinsk invaliditet på ca. 15 % som følge av ulykken i industrihallen. Han fikk full erstatning under yrkesskadeforsikringen i ██████████, herunder dekning av fremtidstap.

Det fremgår av erklæring fra fysikalsk medisiner Marianne Wesnes datert 5. mai 2016, at klager i dag ikke har noen funksjonsnedsettelse i hjemmet, på arbeid eller på fritiden som følge av nerveskaden i låret. Varig medisinsk invaliditet for skaden i låret er i erklæringen satt til 0 %.

Klager fikk i 2012 innvilget uførepensjon fra NAV på grunn av varig ervervsmessig uførhet etter hans fysiske skade fra 2004. Skaden er også godkjent som yrkesskade.

Klager er tidligere tilkjent kr. 473 583 i billighetserstatning som følge av psykiske belastningsskader fra SPK, basert på en varig medisinsk invaliditet på 50 %.

I forbindelse med kravet etter den særskilte kompensasjonsordningen ble det innhentet en spesialisterklæring etter det særskilte mandatet for kompensasjonsordningen. Erklæringen er utarbeidet av psykologspesialist Jan Rimau. Dr. Rimau har i sin erklæring kommet til at klager lider av PTSD, og at årsaken til denne lidelsen er hans traumer under tjenesten.

SPK mente det var behov for å stille noen tillegsspørsmål til erklæringen. I e-post av 10. april 2014 ble det bedt om at spesialisterklæringen ble utfylt med en funksjonsvurdering. Dr. Rimau har ikke funnet grunnlag for å endre sine konklusjoner.

Klager fikk avslag på søknad om kompensasjon av SPK. SPKs avgjørelse ble påklaget. Begrunnelsen bygger i det vesentlige på at faktum i saken er vurdert feil, og at det er foretatt en uriktig rettsanvendelse. SPK fant ikke grunnlag for å omgjøre sitt vedtak, og saken ble sendt nemnda for klagebehandling.

Saken ble behandlet av klagenemnda første gang i vedtak 13/2015 datert 23. november 2015. Klagenemnda besluttet at saken måtte hjemvises til SPK for innhenting av en

sakkyndigerklæring i henhold til det særskilte mandatet. Etter klagenemndas syn tilfredsstilte dr. Rimaus erklæring ikke kravene i mandatet som ligger til grunn for ordningen, fordi han ikke hadde gjennomført psykiske tester av klager.

SPK innhentet ny erklæring fra psykiater Øyvind Erik Duguid Jensen. I erklæringen av 9. februar 2018 konkluderes det med at klager oppfyller kriteriene for PTSD, og at det er sannsynlighetsovervekt for at klager er påført en psykisk belastningsskade som har medført uførhet.

SPK avslo kravet på ny i vedtak datert 26. oktober 2018. Avslaget ble påklaget med samme begrunnelse som tidligere. SPK fant ikke grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er blitt oversendt klagenemnda.

Klager og hans advokat deltok under nemndsbehandlingen via digital overføring. Det samme gjorde en representant fra SPK.

2. Om nemndas vurdering

Saken gjelder krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner del II.

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Etter forskriften del II gjelder de alminnelig krav til bevis, jf. forskriften § 4 a, hvor det fremgår at det er de bevisetema og beviskrav etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b som gjelder. Det skal derfor foretas en strengere vurdering av bevis under ordningens del II enn det som det er gitt anvisninger på etter del I.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som har bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

At skadelidte selv ikke kobler sine plager til tjenesten, selv om det uomtvistelig foreligger psykiske plager, kan ikke uten videre tolkes dithen at tjenesten ikke er årsak. Det påhviler ikke skadelidte å påvise årsaken til psykiske plager, men en tidlig kobling mellom om plager og tjeneste vil kunne styrke skadelidtes posisjon.

Foreligger nedtegnelser mv som ligger tett opp mot tjeneste, og som bidrar til å klarlegge skadelidtes tilstand på den tiden, vil de være særlig viktige ved bevisbedømmelsen. Tilsvarende gjelder ved vurderingen av nye bevis som sannsynliggjør at skadelidte uansett ville ha fått sine plager eller uansett ville ha falt ut av arbeidslivet.

Når det foreligger uklarhet om hvilke skader og lidelser som har oppstått og det er usikkerhet omkring årsaker til sykdomsutviklingen, må det foretas en nærmere vurdering av de foreliggende bevis. Ved en slik bevisbedømmelse vil bevisene kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Det vises for så vidt til Rt. 1998 s. 1565 (Lie-dommen) og Rt. 2010 s. 1547 (Ask-dommen). På s 1570 i Lie-dommen fremkommer:

Det kan være uklarhet om hvilke skader som er oppstått, når de forskjellige symptomer har inntrådt og i det hele om og i tilfelle hvilke deler av en foreliggende helsesvikt som kan tilbakeføres til den aktuelle påkjørsel som skal ha medført nakkesleng. Det foreliggende bevismateriale vil gjerne være sammensatt, og opplysningene kan trekke i forskjellige retninger. Ved en slik bevisbedømmelse er det viktig å ha for øye at bevisene vil kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt

beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å få klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser i legejournaler om funn og symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjonen. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det oftest være grunn til å legge mindre vekt på [...]

Dette er stadfestet i Askdommen, hvor det blant annet heter i premiss (44): «Den tidsnære dokumentasjonen må tillegges størst betydning».

Det skal foretas en fri bevisbedømmelse og det er ingen begrensninger i hvilke bevis som kan fremlegges, men vekten av dem vil naturligvis variere, jf. bl.a. Rt. 1998 s. 1546 og Rt. 2010 s. 1547. Det er ikke et vilkår at det foreligger tidsnære bevis i form av journaler eller lignende, for at beviskravet etter forskriften § 4 a skal være oppfylt. Spørsmålet blir hva som anses som mest sannsynlig årsak til at skadelidte utviklet en psykisk lidelse.

Det finnes ikke tidsnære bevis i saken som knytter skadelidtes plager til tjenesten. Vi er derfor innenfor kompensasjonsordningens del I, og det lempeligere beviskravet er gjeldende.

Det første spørsmålet for nemnda er om det er årsakssammenheng mellom klagers psykiske plager og tjenesten.

Første gang nemnda behandlet saken, uttalte de følgende i vedtak 13/2015:

«Skadelidte har et sammensatt sykdomsbilde. Tjenesten har medført hendelser som objektivt sett har hatt skadeevne. Det foreligger en indikasjon på aktiveringssymptomer tilbake til [REDAKTERT], uten at dette er fulgt opp av helsepersonell. Samtidig er det på det rene at skadelidte pr i dag også lider av andre og alvorlige sykdommer som ikke står i sammenheng med hendelsene under tjenesten. I hvilken grad skadelidte ville ha blitt ervervsufør som følge av påkjenninger under tjeneste og i hvilken grad han i dag uansett ville ha vært helt eller delvis ervervsufør som følge av andre årsaker, fremstår som usikkert.»

Av traumatiske opplevelser vises det til at det er dokumentert at klager var tilstede i [REDAKTERT] under [REDAKTERT] i [REDAKTERT] [REDAKTERT], og at han i tilknytning til dette opplevde alvorlig frykt for sitt liv over flere dager. Også under tjenesten i sin andre kontingent i [REDAKTERT] var han utsatt for ekstraordinære påkjenninger og traumatiske hendelser. Dette, sett i sammenheng med at det forelå aktiveringssymptomer hos klager allerede i [REDAKTERT], taler for at klagers plager skyldes tjenesten. Det er heller ikke vist til andre hendelser i klagers liv som kan ha medført hans psykiske plager.

Etter en vurdering gjort etter det lempelige beviskravet finner nemnda at klager har psykiske belastningsskader som følge av tjenesten. Dette er i samsvar med de vurderinger som er gjort av Digid Jensen i spesialisterklæringen.

Spørsmålet er dermed om det er plagene han har fått etter tjenesten som er årsaken til klagers ervervsuførhet.

Nemnda legger, i tråd med rapporten fra fysikalsk medisin Marianne Westnes, til grunn at skadelidte i dag ikke lider av somatiske plager. At klager ikke har kommet tilbake til arbeidslivet etter at han har blitt frisk av de somatiske plagene, tilsier at det er andre årsaker til hans uførhet.

Ettersom klagers somatiske plager har falt bort, synes det heller ikke å foreligge andre grunner som kan være årsak til klagers uførhet. Det er dermed nemndas vurdering at uførheten skyldes

tjenesten. Klager oppfyller etter dette vilkårene for erstatning etter kompensasjonsordningen del I. Ettersom klager har falt helt ut av arbeid, innvilges 100 % av 35 G.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med kr. 31 562,50 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 10,50 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas delvis til følge. Klager innvilges 100 % av 35 G.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr 31 562,50 inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, den _____

Nora Lund Lefdal
Leder for klagenemnda